ഋഭുഗീത അധ്യായം 49
ശിവസ്യ ജ്ഞാന-ദാതൃ+ത്വ-നിരൂപണം

സ്കന്ദഃ -
പുരാ മഗധദേശീയോ ബ്രാഹ്മണോ വേദപാരഗഃ .
ഉചഥ്യതനയോ വാഗ്മീ വേദാർഥപ്രവണോ ധൃതഃ .. 49.1..

നാമ്നാ സുദർശനോ വിപ്രാൻപാഠയഞ്ശാസ്ത്രമുത്തമം .
വേദാന്തപരയാ ഭക്ത്യാ വർണാശ്രമരതഃ സദാ .. 49.2..

മോക്ഷമിച്ഛേദപി സദാ വിപ്രോഽപി ച ജനാർദനാത് .
വിഷ്ണുപൂജാപരോ നിത്യം വിഷ്ണുക്ഷേത്രേഷു സംവസൻ .. 49.3..

ഗോപീചന്ദനഫാലോഽസൗ തുലസ്യൈവാർചയദ്ധരിം .
ഉവാസ നിയതം വിപ്രോ വിഷ്ണുധ്യാനപരായണഃ .. 49.4..

ദശവർഷമിദം തസ്യ കൃത്യം ദൃഷ്ട്വാ ജനാർദനഃ .
മോക്ഷേച്ഛോരാജുഹാവൈനം പുരതോദ്ഭൂയ തം ദ്വിജം .. 49.5..

വിഷ്ണുഃ -
ഔചഥ്യ മുനിശാർദൂല തപസ്യഭിരതഃ സദാ .
വൃണു കാമം ദദാമ്യേവ വിനാ ജ്ഞാനം ദ്വിജോത്തമ .. 49.6..

സൂതഃ -
ഇതി വിഷ്ണോർഗിരം ശ്രുത്വാ വിപ്രഃ കിഞ്ചിദ്ഭയാന്വിതഃ .
പ്രണിപത്യാഹ തം വിഷ്ണും സ്തുവന്നാരായണേതി തം .. 49.7..

സുദർശനഃ -
വിഷ്ണോ ജിഷ്ണോ നമസ്തേഽസ്തു ശംഖചക്രഗദാധര .
ത്വത്പാദനലിനം പ്രാപ്തോ ജ്ഞാനായാനർഹണഃ കിമു .. 49.8..

കിമന്യൈർധർമകാമാർഥൈർനശ്വരൈരിഹ ശംഖഭൃത് .
ഇത്യുക്തം തദ്വചഃ ശ്രുത്വാ വിഷ്ണു പ്രാഹ സുദർശനം .. 49.9..

വിഷ്ണുഃ -
സുദർശന ശൃണുഷ്വൈതന്മത്തോ നാന്യമനാ ദ്വിജ .
വദാമി തേ ഹിതം സത്യം മയാ പ്രാപ്തം യഥാ തവ .. 49.10..

മദർചനേന ധ്യാനേന മോക്ഷേച്ഛാ ജായതേ നൃണാം .
മോക്ഷദാതാ മഹാദേവോ ജ്ഞാനവിജ്ഞാനദായകഃ .. 49.11..

തദർചനേന സമ്പ്രാപ്തം മയാ പൂർവം സുദർശനം .
സഹസ്രാരം ദൈത്യഹന്തൃ സാക്ഷാത്ത്ര്യക്ഷപ്രപൂജയാ .. 49.12..

തമാരാധയ യത്നേന ഭസ്മധാരണപൂർവകം .
അഗ്നിരിത്യാദിഭിർമന്ത്രൈസ്ത്രിയായുഷത്രിപുണ്ഡ്രകൈഃ .. 49.13..

രുദ്രാക്ഷധാരകോ നിത്യം രുദ്രപഞ്ചാക്ഷരാദരഃ .
ശിവലിംഗം ബില്വപത്രൈഃ പൂജയഞ്ജ്ഞാനവാൻഭവ .. 49.14..

വസൻക്ഷേത്രേ മഹേശസ്യ സ്നാഹി തീർഥേ ച ശാങ്കരേ .
അഹം ബ്രഹ്മാദയോ ദേവാഃ പൂജയൈവ പിനാകിനഃ .. 49.15..

ബലിനഃ ശിവലിംഗസ്യ പൂജയാ വിപ്രസത്തമ .
യസ്യ ഭാലതലം മേ᳚ദ്യ ത്രിപുണ്ഡ്രപരിചിൻഹിതം .. 49.16..

ബ്രഹ്മേന്ദ്രദേവമുനിഭിസ്ത്രിപുണ്ഡ്രം ഭസ്മനാ ധൃതം .
പശ്യ വക്ഷസി ബാഹ്വോർമേ രുദ്രാക്ഷാണാം സ്രജം ശുഭാം .. 49.17..

പഞ്ചാക്ഷരജപാസക്തോ രുദ്രാധ്യായപരായണഃ .
ത്രികാലമർചയാമീശം ബില്വപത്രൈരഹം ശിവം .. 49.18..

കമലാ വിമലാ നിത്യം കോമലൈർബില്വപല്ലവൈഃ .
പൂജയത്യനിശം ലിംഗേ തഥാ ബ്രഹ്മാദയഃ സുരാഃ .. 49.19..

മുനയോ മനവോ᳚പ്യേവം തഥാന്യേ ദ്വിജസത്തമാഃ .
നൃപാസുരാസ്തഥാ ദൈത്യാ ബലിനഃ ശിവപൂജയാ .. 49.20..

ജ്ഞാനം മോക്ഷസ്തഥാ ഭാഗ്യം ലഭ്യതേ ശങ്കരാർചനാത് .
തസ്മാത്ത്വമപി ഭക്ത്യൈവ സമാരാധയ ശങ്കരം .. 49.21..

പശവോ വിഷ്ണുവിധയസ്തഥാന്യേ മുനയഃ സുരാഃ .
സർവേഷാം പതിരീശാനസ്തത്പ്രസാദാദ്വിമുക്തിഭാക് .. 49.22..

പ്രസാദജനകം തസ്യ ഭസ്മധാരണമേവ ഹി .
പ്രസാദജനകം തസ്യ മുനേ രുദ്രാക്ഷധാരണം .. 49.23..

പ്രസാദജനകസ്തസ്യ രുദ്രാധ്യായജപഃ സദാ .
പ്രസാദജനകസ്തസ്യ പഞ്ചാക്ഷരജപോ ദ്വിജ .. 49.24..

പ്രസാദജനകം തസ്യ ശിവലിംഗൈകപൂജനം .
പ്രസാദേ ശാംഭവേ ജാതേ ഭുക്തിമുക്തീ കരേ സ്ഥിതേ .. 49.25..

തസ്യ ഭക്ത്യൈവ സർവേഷാം മോചനം ഭവപാശതഃ .
തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാദ്ബില്വൈർലിംഗസ്യ പൂജനം .. 49.26..

തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാച്ഛിവക്ഷേത്രേഷു വർതനം .
തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാത് ശിവതീർഥനിഷേവണം .. 49.27..

തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാദ്ഭസ്മരുദ്രാക്ഷധാരണം .
തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാത്പ്രദോഷേ ശിവപൂജനം .. 49.28..

തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാദ്ര്രുദ്രപഞ്ചാക്ഷരാവൃതിഃ .
തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാച്ഛിവഭക്തജനാർചനം .. 49.29..

തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാത്സോമേ സായന്തനാർചനം .
തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാത്തന്നിർമാല്യൈകഭോജനം .. 49.30..

തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാദഷ്ടമീഷ്വർചനം നിശി .
തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാച്ചതുർദശ്യർചനം നിശി .. 49.31..

തസ്യ പ്രീതികരം സാക്ഷാത്തന്നാമ്നാം സ്മൃതിരേവ ഹി .
ഏതാവാനേന ധർമോ ഹി ശംഭോഃ പ്രിയകരോ മഹാൻ .. 49.32..

അന്യദഭ്യുദയം വിപ്ര ശ്രുതിസ്മൃതിഷു കീർതിതം .
ധർമോ വർണാശ്രമപ്രോക്തോ മുനിഭിഃ കഥിതോ മുനേ .. 49.33..

അവിമുക്തേ വിശേഷേണ ശിവോ നിത്യം പ്രകാശതേ .
തസ്മാത്കാശീതി തത്പ്രോക്തം യതോ ഹീശഃ പ്രകാശതേ .. 49.34..

തത്രൈവാമരണം തിഷ്ഠേദിതി ജാബാലികീ ശ്രുതിഃ .
തത്ര വിശ്വേശ്വരേ ലിംഗേ നിത്യം ബ്രഹ്മ പ്രകാശതേ .. 49.35..

തത്രാന്നപൂർണാ സർവേഷാം ഭുക്ത്യന്നം സമ്പ്രയച്ഛതി .
തത്രാസ്തി മണികർണാഖ്യം മണികുണ്ഡം വിനിർമിതം .. 49.36..

ജ്ഞാനോദയോഽപി തത്രാസ്തി സർവേഷാം ജ്ഞാനദായകഃ .
തത്ര യാഹി മയാ സാർധം തത്രൈവ വസ വൈ മുനേ .. 49.37..

തത്രാന്തേ മോക്ഷദം ജ്ഞാനം ദദാതീശ്വര ഏവ ഹി .
ഇത്യുക്ത്വാ തേന വിപ്രേണ യയൗ കാശീം ഹരിഃ സ്വയം .. 49.38..

സ്നാത്വാ തീർഥേ ചക്രസഞ്ജ്ഞേ ജ്ഞാനവാപ്യാം ഹരിദ്വിജഃ .
തം ദ്വിജം സ്നാപയാമാസ ഭസ്മനാപാദമസ്തകം .. 49.39..

ധൃത+ത്രിപുണ്ഡ്രരുദ്രാക്ഷം കൃത്വാ തം ച സുദർശനം .
പൂജയച്ചാഥ വിശ്വേശം പൂജയാമാസ ച ദ്വിജാൻ .. 49.40..

ബില്വൈർഗന്ധാക്ഷതൈർദീപൈർനൈവേദ്യൈശ്ച മനോഹരൈഃ .
തുഷ്ടാവ പ്രണിപത്യൈവം സ ദ്വിജോ മധുസൂദനഃ .. 49.41..

സുദർശനവിഷ്ണൂ .

ഭജ ഭജ ഭസിതാനലോജ്ജ്വലാക്ഷം
ഭുജഗാഭോഗഭുജംഗസംഗഹസ്തം .
ഭവഭീമമഹോഗ്ര-രുദ്രമീഡ്യം
ഭവഭർജകതർജകം മഹൈനസാം .. 49.42..

വേദഘോഷ-ഭട-ഖാട-കാവ-ധൃഗ്/
ദേഹദാഹ-ദഹനാമല കാല .
ജൂടകോടി-സുജടാ-തടി-ദുദ്യ+
ദ്രാഗരഞ്ജി-തടിനീ-ശശിമൗലേ .. 49.43..

ശംബരാങ്കവരഭൂഷ പാഹി മാ-
മംബരാന്ത-രച-രസ്ഫുട-വാഹ .
വാരിജാ+ദ്യ-ഘനഘോഷ ശങ്കര+
ത്രാഹി വാരിജ-ഭവേഡ്യ മഹേശ .. 49.44..

മദ-ഗജ-വരകൃത്തി-വാസ ശംഭോ
മധു-മദനാക്ഷി-സരോരു-ഹാർച്യ-പാദ .
യമ-മദ-ദമനാന്ധ-ശിക്ഷ ശംഭോ
പുരഹര പാഹി ദയാ-കടാക്ഷസാരൈഃ .. 49.45..

അപാം പുഷ്പം മൗലൗ ഹിമഭയ-ഹരോ ഭാല-നയനഃ
ജടാജൂടേ ഗംഗാ്മ്-ബുജ-വികസനഃ സ+വ്യ-നയനഃ .
ഗരം കണ്഻േ യസ്യ ത്രിഭുവന-ഗുരോഃ ശംബരഹര
മതംഗോ+ദ്യത്-കൃത്തേർ-ഭവഹരണ-പാദാബ്ജ-ഭജനം .. 49.46..

ശ്രീബില്വ-മൂലശിതികണ്഻-മഹേശ-ലിംഗം
ബില്വാംബുജോ+ത്തമ-വരൈഃഫ് പരിപൂജ്യ ഭക്ത്യാ .
സ്തംബേര-മാംഗ-വദനോ+ത്തമ-സംഗഭംഗ
രാജ+ദ്വിഷാംഗ-പരിസംഗ-മഹേശ-ശാംഗം .. 49.47..

യോ ഗൗരീ-രമണാർചനോ+ദ്യത-മതിർ
ഭൂയോ ഭവേച്ഛാംഭവോ
ഭക്തോ ജന്മ-പരമ്പരാ-സു-തു ഭവേ+
ന്മുക്തോ൭ഥ മുക്ത്യംഗനാ-
കാന്ത+സ്വാന്ത-നിതാന്ത-ശാന്തഹൃദയേ കാർതാന്ത-
വാർതോജ്ഝിതഃ .
വിഷ്ണു+ബ്രഹ്മ-സുരേന്ദ്ര-രഞ്ജിത-മുമാ-
കാന്താംഘ്രിപങ്കേരുഹ-
ധ്യാനാനന്ദ-നിമഗ്ന-സർവഹൃദയഃ കിഞ്ചിന്ന ജാനാത്യപി .. 49.48..

കാമാരാതി-പദാംബുജാർചന-രതഃ-
പാപാനു-താപാധിക+
വ്യാപാര+പ്രവണ+പ്രകീർണ-മനസാ
പുണ്യൈ-രഗ+ണ്യൈ-രപി .
നോ ദൂയേത വിശേഷ-സന്തതി-മഹാ-
സാരാനു-കാരാദരാ-
ദാരാ+ഗ്രാഹ-കുമാര-മാര-സുശരാ+
ദ്യാഘാത-ഭീതൈരപി .. 49.49..

.. ഇതി ശ്രീശിവരഹസ്യേ ശങ്കരാഖ്യേ ഷഷ്ഠാംശേ വിഷ്ണൂചഥ്യസംവാദേ
ശിവസ്യ ജ്ഞാനദാതൃത്വനിരൂപണം നാമ
ഏകോനപഞ്ചാശോ൭ധ്യായഃ ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
26.7.2024